

Savanorių vadyba Lietuvos sporte: modeliai, praktikos ir profesionalizavimo galimybės

dr. Remigijus Civinskas

Pristatymo metmenys

- Tikslas ir konceptuali prieiga
- Naudoti metodai
- Tyrimo rezultatai Lietuvoje
- Europos sporto savanorių vadybos profesionalizavimo trajektorijos
- Diskusija ir pagrindinės išvados
- Klausimai ir atsakymai

Tyrimo tikslas:

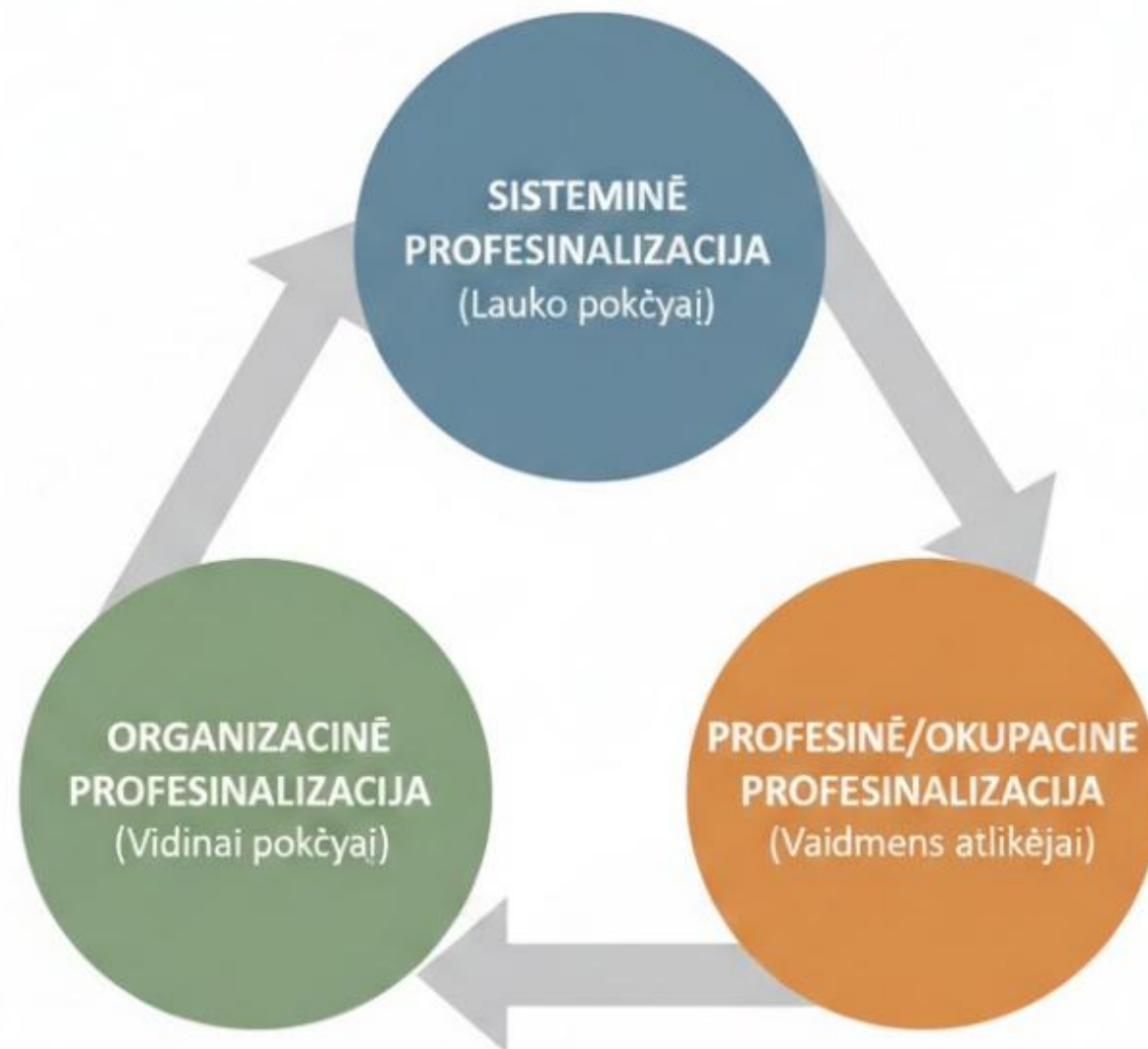
- Įvertinti dabartinę savanorių vadybos būklę Lietuvoje per profesionalizacijos perspektyvą.

Konceptuali prieiga sporto vadybos: profesionalizacija

Trys lygmenys:

- Organizacinė
- Sistemine
- Profesinė

Dowling, Edwards & Washington (2014)

Du pagrindiniai savanorių vadybos modeliai

- **Universalioji** (angl. *universalistic*) HRM suteikia struktūrą ir „minimumą“, būtina profesionalizavimo pradžia. Remiasi standartiniu HR ciklu. („*vienas dydis tinka visiems*“)
- **Nenumatytų aplinkybių / „savanorio kelio“** (angl. *contingency*) HRM užtikrina, kad savanorių vadyba būtų prasminga ir efektyvi skirtinguose sporto savanorystės kontekstuose. (angl. „*it depends*“).
- **Trijų lygmenų modelis** leidžia matyti, kad tik jų derinys (organizacinis, sisteminis, profesinis) kuria tvarų sporto savanorių vadybos profesionalizavimą Europoje ir Lietuvoje.

Naudoti metodai. Kokybinio tyrimo prieiga

- Individualūs interviu/ N=13 informantų (pusiau struktūruoti forma) (atlikta 2025 m. kovo balandžio mėn).
- Fokus grupė. N=10 dalyvių (2025 m. balandžio 15 d., Kaunas).
- Atrankos metodai: tikslinis ir „sniego gniūžtės“ imties sudarymo būdai.
- Dokumentų analizė: studijų programos, projektai, ataskaitos. `

	Ekspertai, politikos formuotojai	Akademikai	Asociacijų ir sporto klubų vadybininkai	Savanorių koordinatoriai
Individualūs interviu	3	2	5	5
Fokus grupė	2	1	3	3

Rezultatai

Sporto savanorystės modeliai: renginių / programų vadybos tobulinimas

---

- Renginių savanorystė – yra labiausiai matomas ir geriausiai išvystytas Lietuvoje.
- Aukštas organizacinis profesionalumas (samdomi koordinatoriai, mokymai).
- Pagrindinė problema: epizodiškumas ir tęstinumo stoka „fejerverkų efektas“. Bet yra išimtinių atvejų.
- Profesionalių sporto koordinatorių klausimas.

Klubinio savanorystės modelio tobulinimas

- Sporto klubai, federacijos, asociacijos.
- Silpnai išvystytas ir fragmentuotas. Silpniausia grandis.
- **Bruožai:**
  - Remiasi „šeimos“ ir bendruomenės principu.
  - Trūksta formalizuoto savanorių koordinavimo.
  - Didelė priklausomybė nuo „*super-savanorių*“ (entuziastų).
- **Problema.** Nėra strategijos, kaip pereiti nuo neformalaus pagalbos teikimo prie struktūruotos savanorystės.

Masiniai renginiai ir savanorystės vadybos modelių adaptavimas

- Specifinis porūšis. Masiniai sporto renginiai (pvz., „Velomaratonas“).
- Adaptuoti Vakarų klubų ar renginių modeliai (pvz., ASO – Amaury Sport Organisation).
- Veikimo principas: A) profesionali vadybos komanda; B) ilgalaikiai savanoriai-lyderiai (apie 70); didelė masė trumpalaikių savanorių (iki 600 savanorių).
- Sėkmės veiksniai: nuolatinis tobulėjimas, grįžtamojo ryšio sistemos, rinkos spaudimas kokybei.

Profesionalizavimo tendencijos: praktikų adaptavimas ir europeizacijos projektų poveikiai

Profesionalizacijos keliai Lietuvoje:

- **Aukšto lygio vadybininkų įtaka.** Verslo sektoriaus praktikų perkėlimas į sporto renginius.
- **Projektinės profesionalizacijos apribojimai:** „Erasmus+“ ir ES fondų finansuojamos iniciatyvos.

Rizikos ir iššūkiai:

- **Tvarumo spąstai.** Pasibaigus projektui, iniciatyvai inovacijos miršta.
- **Struktūriniai barjerai.** Žemas savanorystės lygmuo, jaunų žmonių savanorystė sporte.
- **Neįtvirtintos sampratos.**

Ar studijos gali prisidėti prie sporto savanorystės vadybos tobulinimo

- Analizuotos kolegijų ir universitetų sporto studijų programos (LSU, KU, KK, VU, VDU).
- Aukštasis mokslas neruošia savanorių koordinatorių, bet nėra daug ir specializuotų modulių dalykuose (kursuose platesnių temų: „savanorių vadyba / koordinavimas“.
- Priklausomybė nuo profesūros asmeninių iniciatyvų.
- **Trūksta sisteminio požiūrio į okupacinę profesionalizaciją.**

Sporto savanorystės veikėjai Lietuvos savanorystės politikoje

- **Situacija.** Sektorinė izoliacija (Silos effect).
- **Politikos veikėjai:** Sporto organizacijos, NVO, Švietimo įstaigos, Valstybė.
- **Problemos:**
  - Sporto sektorius menkai dalyvauja formuojant nacionalinę savanorystės politiką.
  - Trūksta dialogo tarp universitetų ir federacijų dėl specialistų rengimo.
  - Tarpsektorinis bendradarbiavimas taip pat stringa.
  - Trūksta lyderystės ir strateginės vizijos, kaip integruoti savanorystę į bendrą sporto plėtros strategiją.
  - Finansavimo mechanizmai dažnai remia tik „fasadą“ (renginius), bet ne „pamatus“ (vadybinius gebėjimus), todėl sistema negali subręsti.

Sporto savanorystės tobulinimas
Lietuvoje ir atskirose Europos
šalyse

Sporto savanorystės profesionalizacija: Europos šalių ir Lietuvos trajektorijos

- Tyrimo pagrindas: UVMIS „*State of the Art Report*“, fokus grupių ataskaitos ir lyginamoji analizė.
- Analizė prieiga: Dowling, Edwards ir Washington (2014) trinarė profesionalizacijos samprata:

Sisteminė: šalies politika, kvalifikacijų rėmai, finansavimo mechanizmai.

Organizacinė: Vadybos struktūros, procesai, strategijos organizacijų viduje.

Profesinė (Okupacinė): Savanorių koordinatoriaus kaip profesijos pripažinimas, kompetencijos.

Projektas: „Sporto savanorių vadybininkų kvalifikacijos kėlimas“ (UVMIS).

- **Tikslas:** parengti sporto savanorių vadybos kvalifikacijos standartą ir aukštojo mokslo lygmens studijų programą, taip sukuriant prielaidas galimoms sporto savanorystės vadybos Europoje pertvarkoms.
- Projektui vadovauja **Erasmus universiteto Roterdamo vadybos mokykla ir kiti partneriai:** Europos savanoriškos veiklos centras, Olandijos ledo ritulio asociacija, ENGSO, NR Sports Volunteering Solutions, IGNITX, Prancūzijos sporto ir laisvalaikio profesijų federacija, CSV Trentino ir Vytauto Didžiojo universitetas.
- Plačiau apie projektą: <https://www.uvmis-eu.org>

Sporto savanorių vadybos pokyčių tendencijos

- Judama link sisteminės sporto vadybos profesionalizacijos (NL, DE, FR, SE).
- Pagrindinės tendencijos: **sukurtos nacionalinės strategijos, išskirtinis kai kurių federacijų vaidmuo, kvalifikacijų sistemos, savanorių vadyba integruojama į aukštojo mokslo programas ir sertifikuotus kursus.**
- Paramos politika: stiprios skėtinės organizacijos ir kai kurie universitetai teikia metodinę ir finansinę paramą.
- Įsitvirtina samprata: **savanorių koordinavimas – ne „papildoma veikla“, o specifinė kompetencija.**

Pokyčių pavyzdžiai

- Prancūzija ir Vokietijos atskiros žemės diferencijavo mokymo lygius (aukštojo mokslo programos, sertifikuoti trumpi kursai asociacijų vadovams, specifiniai mentorių mokymai).
- Šiaurės Europos šalys ir kai kurios kitos Belgija, Nyderlandai, Vokietija kuria mišrius modelius, derinančius formalią aukštojo mokslo pasiūlą su stipriu neformaliu sektoriaus mokymu.
- Profesinės (okupacinės) profesionalizacijos dimensijoje Europos kontekste išryškėja lėtas, bet apčiuopiamas savanorių koordinatoriaus, klubo vadovo, mentoriaus vaidmenų institucionalizavimas – per sertifikatus, kvalifikacijų integravimą į nacionalines ir Europos kvalifikacijų sistemas

Tendencijos ir gerosios praktikos: kontrastai Lietuva vs Europa

Nyderlandai:

- Nauji profesiniai vaidmenys (pvz., „Clubkadercoach“).
- Sistemingas mokymas ir federacijų iniciatyvos.
- Įrodymais pagrįsta sporto savanorystės vadyba, išskirtinis universitetų vaidmuo.

Švedija (RF-SISU):

- „Besimokančių bendruomenių“ logika ir studijų ciklai.
- Ilgalaikis žinių kaupimas (Bosöno centras).

Lietuva:

- Profesionalizacijos atvejai atskiruose klubuose ir sporto renginiuose. Adaptuojami modeliai, veikia keli profesionalūs sporto savanorių vadybinikai.
- Problema, - Iniciatyvos nutrūksta pasibaigus finansavimo ciklui.
- Europoje pereinama prie strateginės „savanorio kelionės“ (volunteer journey) vadybos, orientuotos į ilgalaikį išlaikymą, tuo tarpu Lietuvoje dominuoja taktinis, trumpalaikis mobilizavimas

Išvados ir diskusija

Sporto savanorių vadybininkų profesijos pripažinimo klausimas

Problema: daugelyje Europos šalių savanorių vadyba retai kada pripažįstama kaip atskira profesija. Dažniau tai siejama su laikinu vaidmeniu ar kitos pareigybės funkcija.

Diskusiniai klausimai :

1. Kompetencijų ir profesijos pripažinimo klausimas. Ar atliepia poreikį?
2. Nėra aiškaus profesionalios karjeros kelio, leidžiančio kaupti patirtį, kilti pareigose.
3. Sporto savanorių daugialypių kompetencijų problema.

Ar svarbūs sporto savanorių vadybos pokyčiai Lietuvoje

- Lietuvos sporto savanorystės profesionalizavimas atsilieka organizaciniu, sisteminiu ir profesiniu lygmenimis.
- Kokie pokyčiai gali būti svarbūs?
- Dalis Vakariečių ekspertų rekomenduoja: 1. įteisinti savanorių koordinatoriaus profesiją ir sukurti jai kompetencijų rėmus. 2. integruoti šią discipliną į universitetų programas. 3) neapsiriboti projektinėmis iniciatyvomis, o pereiti prie tvaresnių formų. 4) sporto savanorystė turi tapti nacionalinės politikos dalimi, o ne periferiniu priedu.

Kiek tai yra aktualu Lietuvos sporto savanoriams?

- Ar aktualu keisti požiūrį ir pereiti nuo diskurso apie sporto savanorių koordinatorius prie kalbėjimo apie sporto vadybininkus.
- Koks turėtų būti koordinatoriaus vaidmuo ir kompetencijos?
- Ar aktualu svarstyti kompetencijų užtikrinimo sampratas?

Klausimai

Ačiū už dėmesį.